

Průběh dne 3.3.2006
V. Lešná

Posudek vedoucího diplomové práce na diplomovou práci Františka Pelešky
„Právo na život a trest smrti“

Předložená diplomová práce o rozsahu 89 normostran textu je včetně závěru členěna do sedmi částí, k nimž je připojen přehled obsahu, seznam literatury, přílohy tabulek a resumé.

V první části práce (str. 10 an.) se diplomant zabývá vývojem právní úpravy trestu smrti na území našeho státu od raného feudalismu až do r. 1990, kdy byl tento trest u nás zrušen. Samostatné subkapitoly jsou věnovány období od r. 1848 do r. 1918, od r. 1918 do r. 1938, dále období Protektorátu Čechy a Morava a období po 2. světové válce. Zmiňuje i ústavní zakotvení práva na život v našich minulých ústavách.

V druhé části se diplomant věnuje právu na život z hlediska mezinárodněprávních záruk (str. 29 an.). Popisuje zakotvení tohoto lidského práva v mezinárodních smlouvách, jimiž je ČR vázána, i v dalších mezinárodních dokumentech (resolucích OSN). Diplomantem je tak podrobně dokladována jasná tendence odklonu od trestu smrti nejen rámci OSN a Rady Evropy, ale i na americkém a africkém kontinentě (str. 40). Velmi aktuální je subkapitola zaměřená na ochranu práva na život v rámci Evropské unie, v níž jsou rozebírány i „Obecné zásady politiky EU vůči třetím zemím v otázce trestu smrti“ - zcela nový dokument přijatý Radou EU v revidovaném znění v r. 2008 (str. 38 – 39). Zmínka je učiněna i o právu na život a trestu smrti při ozbrojených konfliktech (str. 42).

V třetí části se pozornost upíná k pozitivní právní úpravě práva na život v ČR a k jejímu doktrinálnímu výkladu (str. 44). Diplomant zde přistupuje ke zpracování tématu širěji, když se jeho pozornost obrací i k problematice způsobilosti k právům a povinnostem (str. 45), k obecným úvahám nad vymezením počátku a konce lidského života (str. 49 an.), k ochraně lidského života v trestním právu (str. 50 an.) či ochraně práva na život v rámci občanskoprávní ochrany osobnosti (str. 55 an.).

Následující část je zaměřena komparativně na úpravu a používání trestu smrti v jiných státech. Diplomant zde uvádí dosti podrobnou statistiku států, které postupně trest smrti zrušily (buď zcela nebo alespoň za běžné zločiny), i těch, které tak dosud neučinily (str. 58 an. a příloha č. 2). Vypovídací hodnotu o právní kultuře i převažujících společenských hodnotách má údaj, že až 90% všech poprav na světě se uskutečňuje pouze v 5 zemích: v Číně, Íránu, Saúdské Arábii, Pákistánu a USA (str. 60). Naproti tomu ve více než polovině zemí světa je trest smrti nepřijatelný pro všechny trestné činy nebo se alespoň nevykonává.

Samostatně se pak diplomant zabývá některými vybranými státy, které trest smrti dosud zachovávají. Zvláštní a podrobnou pozornost vhodně věnuje Japonsku a Spojeným státům Americkým (str. 62 an.), resp. jejich členským státům. Odkazuje přitom přímo nejen na tamní trestní zákony, ale rozsáhle rozebírá též starší i zcela aktuální soudní praxi (např. str. 71). Přesvědčivě přitom dokládá, že trest smrti, jako tradiční součást právní kultury těchto zemí, není nástrojem účinné kontroly a omezování kriminality, což platí zejména pro USA (str. 79 an.). Autor práce poukazuje také na závažné defekty, jež vykazuje ukládání a výkon trestu smrti v těchto státech (průtahy v řízení o opravných prostředcích, kdy je však již odsouzený v „cele smrti“, rasová diskriminace při ukládání tohoto trestu, řada soudních omylů atd.).

V šesté části práce diplomant naplnil zadání formulované vedoucím práce a provedl v ní analýzu soudního procesu, jenž vyústil v rozsudek smrti nad bývalým iráckým prezidentem Saddámem Husajnem. Vedle pečlivého popisu okolností vývoje této trestní kauzy, poukazuje jak na vady tohoto trestního procesu z hlediska závazných mezinárodněprávních záruk, tak na reakce jiných států, které vyvolala samotná poprava.

Navrhuji, aby se diplomant u obhajoby vyslovil k příčinám přijetí a významu zákona 38/2008 Sb., o vývozu a dovozu zboží, které by mohlo být použito pro výkon trestu smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, a o poskytování technické pomoci s tímto zbožím související, a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr: Diplomová práce splňuje formální požadavky. Po stránce obsahové prokazuje diplomantovu schopnost zevrubné analýzy pramenů - právní úpravy i odborné literatury. Jako přínos práce je třeba zvláště ocenit jak zcela aktuální právní rozbory (zvláště kap. 2.3. a VI), tak nové statistické údaje. Diplomovou práci proto **doporučuji k ústní obhajobě.**

V Praze, 20. února 2009

JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.

